

Betgüman / hekaýa

Category: Hekaýalar, Kitapcy

написано kitapcy | 22 январа, 2025

Betgüman / hekaýa BETGÜMAN

Goňşym Rejep birden bize gelmesini çürt-ýoluk kesdi. Hatda ýollarda gabatma-gabat duşup, salam beremde-de, gözünü alardyp, göwünli-göwünsiz zordan kellesini yrgyldadýar.

Köp wagtlap bile tirkeşip ýören dostuň birden özüňden ürkäýse bir hilem bolýarsyň. Göwnüňe her hili zatlar gelyär. Käşgä oňa sögen bolsam, onda geňem görüp durjak dälle. Ýöne oturýan-turýan, pikir edýän welin, Rejebe ömrümde bir gezegem «Ýalandan, çyndan, arwahdan, jyndan» ýakmaz söz aýdanym ýadyma düşenok. Belkäm, aýdanam dälidirin.

Ýöne obamyzda bir gybatkeş aýalyň aýtmagyna görä, men Rejebiň gelni Jemal bilen arany sazlanmysym. Onuň bilen gürleşýämişim, gülüşýärmişim. Muny hut Rejep öz gözi bilen görenmişin. Hawa, bu dogry. Meniň Jemal bilen gürleşişim nähili boldy diýsene.

Bir gün aýalym ýatymlyk toýa gidensoň, öýde ýeke özüm galdym. Gijara sürüden sygrymyz molap geldi. Men ony ýatagynda daňdym. Gölejiğim bolsa enesine dyzap boýnuny ýolaýjak bolýardy. Meniň özüm-ä näme, sygyr sagyp bilemokdym. Ýeri, şeýle bolansoň goňsularyň birine sagdyrmaly bolýar-da.

Pikirlenip-pikirlenil ahyry Rejebiň ejesi Akjagül ejä sagdyrmaklygy makul bilip, öýlerine bardym.

Görsem öýde ýeke Rejebiň gelni oturan eken.

Men:

– Wiý, Akjagül eje ýokmydy? – diýdim.

Onda Jemal:

– Ol-a häzir ýok. Näme, gerekmedi? – diýip sorady.

Men:

– Aý ýok-la, gyssag nämişlesin. Bolan bolsa, sygrymyzy sagdyraýjakdym-la. Aý, bolmasa, başga birine sagdyraýaryn-la – diýip, çykyp gidiberjek boldum welin, Jemal:

– Süsüp, depip durmaýan häsiýetli mal bolsa-ha, menem sagýandyryn – diýdi.

Men janygyp:

– Wah, o janawer ýuwaş-la. Süsüp-depmäni düýşünde-de gören däldir. Bajagynyň süýdünü çalak-çulak gowzatsaňyz, ol görgülirazydyr-la – diýdim.

...Häliden bäre enesine ýetişjek bolup dyzap duran sakarja gölejigimi bagyndan sypdyryp goýberdim. Gölejik bir azajyk emenden soň çekdim. Sygyr mazaly iýdirensoň Jemal sagdy. Ýene-de gölejigi goýberdim. Gölejik şap-şap edip agyz suwardyjy emip başlady. Jemal süýtde doly bedräni ýerde goýdy-da:

– Süzübem bereýinmi? – diýdi.

Men:

– Ýok, ýok, özüm süzerin. Boldy. Sag boluň, köp sag boluň! – diýip güldüm. Şol wagt Rejebem işden gelip, penjireden seredip duranmyşyn. Biziň gülkümüzü eşidip, ol özüçe hut «Bu ikis-ä gürleşip ylalaşdylar-ow. Sen heleýjik, öýe bir gel bakaly, men saňa ylalaşyk görkezerin!» – diýip, öýlerinde oňa garaşyp oturypdyr.

Öýlerinde nähili wakanyň bolanyny bilemok. Ol hakda maňa hiç zat eşitdirmediler.

Men size häzir soňky günleriň wakasy hakynda gürrüň berjek.

Men Rejebiň gelninden gabanyandygyny bilip kämahal Akjagül ejä «Garrylyk bilen ýagşymyň?» diýip, halyndan habar almamy-da goýdum. Hatda Rejeplere tarap başardygymça seretmejek hem boldum. Sebäbi Rejebiň jaýy edil gapymyzyň baş metr önünde. Öýden çykamda ilki gözüm şolaň jaýyna düşýär. Şonda-da başga tarapa seredýärim.

Bir gün bir goňşymyz gelip:

– Goňşy, sen Rejepden ahmal bolmagyn! – diýdi.

Onda men:

– Ýeri, nämüçin? – diýip soradym.

Onda ol ýüzünü sallap:

– Rejep jübsüne gama salyp, gijelerine jaýlarynyň daşynda aýlanýarmyşyn. Garaz seni öz melleginiň içinde görse, diri sypdyrjak dälmişin – diýip aýtdy.

Ine, onsoň gün ýaşandan soň daş çykamy-da goýdum. Rejep her gün irden tamlarynyň daşynda kömelek gözleýän ýaly ýere seredip aýlanýar. Belkäm, ol meniň aýak yzyny görjek

bolýandyр. Kim bilýär.

Bir gün «Akjagül ejäň aýagy döwülenmişin. Özem keselhanada ýatyrmysyn» diýen habar obamyza jar boldy. Bu habary eşidenimden soň, işden gelyärkäm ýol ugruna keselhana sowuldym. Görsem Akjagül ejäň haly teň eken.

Men:

– Akjagül eje, ýagşy bolýarmyň. Nähilelik bilen beýle boldy! – diýip soradym. Onda Akjagül eje uludan bir demini aldy-da:

– Wah, oglum, merdiwana çykyp dalbaryň üzüminden ýygjak boldum welin, birden aýagym taýdy-da ýykylaýdym. Injigime bolsa merdiwan gaçdy-da döwüläýdi. Aý garaz, indi ýagşy bolýan oglum – diýdi.

Şondan soň Rejep alçaksyrap bize gelip başlady. Kä wagt menem olara baryp gaýdýan.

Bir gün Jemaldan:

– Jemal. Rejep näme ozal-a bizden öýkeläp, bize barmasyny goýdy. Indem bize öňküsi ýaly alçaksyrap gelyär? – diýip soradym. Jemal gaşyny çytdy-da:

– Indi öz ýalňysyny bilendir-dä – diýip dymdy.

Men:

– O nähili ýalňysyny bilipdir? – diýip soradym.

Bu sözi dilinden sypdyranyna ökünen ýaly, Jemalyň ýüzi boz-ýaz boldy. Meniň bolsa onuň nähili ýalňys goýberenini bilesim gelyärdi.

Ahyry goýmajagymy bilenden soň, Jemap uludan bir demini aldy: Aýdaýyn welin hiç ýerde gürrüň etmegin. Il-gün eşitse, gelşikli дәl! – diýdi.

Men:

– Jyňkymam çykarmaryn. Arkaýyn aýdyberiň – diýdim.

Jemal töweregine ýaltaklap, ýuwaşjadan söze başlady:

– Şol siziň sygryňyzt sagan günüm «sen heleýjik, ýaňy Dursunyň äri bilen näme gepleşipjik durdyň!?» – şol gije meni öldir ýaly urdy... Ondan soňam jübsüne pyçak salyp, ýogyn taýak edinip, daş çyksam yzymdan aňtady ýördi. Tamyň daşynda çala bir dükürdi bolsa usul bilen çykyp, görüp gelyär. Oň göwnüne hamala ikimiz dil düwüşip, sen daşarda garaşyp duran ýalymyş.

Bir gezek daş çykamda ýagys ýuwaşjadan çisňäp durdy. Gaýynym

hem serilgi geýimlerini ýygnaşdyryp, aňyr tarapdan küýkerilip gelýän eken. Birden bir taýak hüzüläp geldi-de, gaýynymyň injigine degdi. Gaýynym şol wagt özünden gidip ýykyldy. Ynha yzyndan Rejep bir eli gamaly, bir eli kiçijik fonarly haşylap geldi-de, gaýynymyň ýüzüni ýagtyldyp gördi. Görse-hä öz ejesi. Derrew onuň goltugyndan tutaklap, ur-tut keselhana alyp gitdi. Soň ýanyndan gelip, meniň boýnumdan gujaklap:

– Jemal jan, bir haýyşym bar. Şony bitir. Seniň ýanyňda duran Dursunyň äridir öýdüpdirin. Men seni 5-6 aý bäri aňtap ýördüm. Meni bagyşla! Saňa betgüman bolanym üçin bagyşla! Sen şu haýyşymy bitir, Jemal jan! Men ejemem yrdym. O-da şey diýer. Senem şey diý, Jemal jan, meni il içinde masgara etme. Duz kessin, şey diý. Näme diý diýsene, «Gijara merdiwana çykyp, dalbardan üzan ýygyp durka, birden aýagy taýyp ýykylypdyr. Injigine bolsa merdiwan gaçyp döwülipdir diýgin» diýip, ýalbaryp dur – diýdi.

Rejep şondan soň bize ýygy-ýygydan gelse-de; bir gezegem «Arada näme üçin menden ýüzüňi sowup gezdiň?» diýip soramok. Sorajagam däl. Ýöne meniň birje günäm, ol-da bolsa Jemala aýtma diýen zadyny aýtmaga mejbur boldum. Sebäbi bu kiçijik wakany size aýtmagym birnäçe Rejep ýaly ýigitlere uly peýda getirmegi mümkin.

Orazmämmed SAPAROW. Hekaýalar